

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<p>Előfizetési díj:</p> <p>Egész évre 4 frt. Félévre 2 „ Negyedévre 1 „</p>	<p>A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajkért kapják.</p>	<p>Ugy a lap szellemi r/szét illető cikkeket, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendőik.</p>
---	--	---

Középiskoláink ügye.

IV.

A mult cikkben megkísérlettem bebizonyítani, hogy a tanári fizetés felemelése a Status legcélis és legfontosabb teendője; most meg felsorolom azon eszközöket, melyekkel — szerény véleményem szerint — megvalósítható a tanári fizetés felemelése, esonka intézeteink kiegészítése, szóval megpróbálom a 15-ös bizottság 4 első kérdőpontjára feleletet adni és így foglalkozni fogok azzal is: igénybe kell-e és lehet-e vennünk az államsegélyt?

Kitűnt a mult Statusgyűlésen, hogy a Status összes vagyonáról ez idő szerint pontos áttekintésünk nincs; és ez a körülmény minden esetre nehezzé teszi feladatát annak, ki a fennmilitett kérdések megoldásához hozzá akar szólni; de azért talán mégsem végezzünk haszontalan dolgot, ha keressük a segítő eszközöket, ha kutatjuk a módokat, melyek által a Status a szükséges jövedelmet, a kívánt mennyiségű pénzt megszerezheti. — Mert ugy tudjuk — vajha tévednénk — hogy a Status jelenlegi és általában ismert forrásainak jövedelme éppen csak a jelen állapot fenntartására elég. Tehát más eszközökről kell gondoskodni, ha valóban létesíteni akarjuk az idén kitzűzött programot.

Ezen eszközök volnának:

1.) A Status jelenlegi jövedelmi forrásainak intenzívebb kihasználása. E tekintetben egyelőre és a jövőre nézve nem sokat várhatunk; hiszen a házilag kezelt radnóti uradalom felszerelése is csak most kezdődött meg és így a valószínű jövedelmi szaporodást a szükséges beruházások fogják egyelőre felemészteni. Egyébiránt a földbirtok jövedelmének emelkedése oly tetemes a legkedvezőbb gazdasági körülmények között sem lesz, hogy a reformokra szükséges állandó nagyobb jövedelmi többletet ebből megnyerhessük.

2.) Eddig fel nem használt és új jövedelmi források megnyitása. Mint a milyen pl. az Ugron indítványozta földhitelintézet felállítása vagy a Status birtokában levő erdőségek ezélszerü kihasználása és értékesítése. Igaz, hogy e vállalatok kezdetben nagy

befektetéseket kívánnak és csak idő folytán válnának — elég jövedelmezővé. Itt említhetők meg a meg nem valósítható és esetleg középiskolai ezélokra felhasználható alapítványok is. Hogy e tekintetben lehet e valami kilátásunk, az majd a jövő Statusgyűlésen dűl el.

3.) Az önmegadóztatás. Az adó, ez a társadalom lidérce ugyan; de talán a lehető legkissebb és legenyhébb mérvben alkalmazva még megbírná a társadalom és nagyot lendíthetne gymnasiumaink ügyén és talán képessé tenné a Statust arra, hogy addig is — mig más uton felgyarapodnának jövedelmei — megoldhassa, keresztül vihesse az előtte álló feladatot.

De volna még egy régóta emlegetett más eszköz is, melynek felhasználásától azonban mindez ideig tartózkodott a Status és ez:

4.) Az államsegély. Lehet, hogy a Status egy vagy más uton lényegesen fokozhatja jövedelmeit már a legközelebbi jövőben is; de az már valóban kérdés, hogy a saját jövedelmi forrásaiból magához vallásunkhoz és nemzeti kulturánkhoz méltóan emelhesse fel középiskoláinkat. Már pedig a tanári fizetés felemelése, iskoláink kiegészítésével és berendezésével sokáig várni nem lehet, nem szabad; mert az iskolázás terén az egy helyben maradás egyenlő a hátramaradással; mert minden évnvi késedelemmel messzibb és messzibb maradunk el ezéluinktól.

Ezért kell államsegélyt kérnünk, hogy el ne maradjunk és igénybe kell hogy vegyük mindaddig, mig a Status bevételei, jövedelmei, illetőleg vagyona anynyira meggyarapodik, hogy segély nélkül is biztosítani fogja középiskoláinkat. Az egyetlen és biztos ut a tanulmányi alap vagyonának és bevételeinek növelésére egyideig azt újabb kiadásokkal meg nem terhelni; ezt pedig ugy érhetjük el iskoláink kára nélkül, ha arra az időre, mintegy átmeneti eszközül az államsegélyt használjuk fel. Mert az államsegélynek csak ilyen ideiglenes kiségitő eszközül való igénybe vételére van szükség. Emeljük fel általa iskoláinkat most azonnal a kor színvonalára és tartsuk azon fenn általa mind addig, mig majd önerőnköl is képesek leszünk erre. Így időt nyerünk pénzügyeink rendez-

zésére és iskoláink sem szenvednek hátrányt. Ha pedig most csupán a magunk erején kezdjük meg az alkotásokat, csak oly szigorú takarékossgal vagy oly áldozatokkal tehetnők meg, hogy vagy az eredmény lenne elenyészően csekély, vagy a jövőt kelle-ne a jelenért feláldoznunk.

A ki figyelemmel kísérte, hogy mi történt hazánkban a közelebb elmúlt évek alatt a középiskolák körében, az minden esetre észre vette minő lázas tevékenységgel dolgoztak egyes községek és felekezetek középiskoláik fejlesztésén; láthatva minő — úgy mondhatnám — mohósággal és milyen nagy mérvben kaptak különösen a protestánsok gymnasi-um tanügyük érdekében az államsegélyen. Ezen állítás igazolására álljanak itt az 1890. évre előirány-zott közoktatásügyi költségvetésből a következő ada-tok: A felekezeti, törvényhatósági és községi kö-zépiskolák segélyezése 107.490 frral szerepel; eb-ből végleg megállapított állandó segélyben részesül 10 iskola. Közülük kettő, a jászberényi és szegedi kath. gymnasium együtt 15.600 ft. kap, a többi 8 mind ag. ev. vagy ev. ref. gymnasium és összesen 69.390 frral kapnak.

A többi 22.500 frrból a szászvárosi ev. ref. gymnasium kap 5000 frr, a csurgói ev. ref. 4000 frr, a miskolci 3500 frr, a kolozsvári unit. főgymm. 7000 frr. Minthogy a sepsi-szt.-györgyi gym. csak 5 osztá-lyu, Szászváros, Csurgó és Miskolc csak fél se-gélyben részesül, e tétel a legközelebbi években még van egy 20.000 frral fog növekedni.*) Az erdélyi pro-tesztáns gymnasiumok — e költségvetés szerint — jelenleg 30.400 frral kapnak, a mely segélyösszeg a következő években amint e sepsi-szt.-györgyi gym-nasium fokozatosan kiegészül és Szászváros egész se-gélyben részesül még legalább 10 ezer forinttal fog növekedni.

E számok azt mondják, hogy a protestánsok — kik pedig felette feltékenyek autonómiájukra — nem félték önkormányzatukat az állammal szemben még az államsegély elfogadása esetén sem. És a min ők kapva kapnak, azt mi, kik, úgy tudom, szegényeb-pek vagyunk, eddig büszkén, ridegen utasítottuk visz-sza? És miért? Talán autonómiánkat féltettük vagy a mint az idej Statusgyűlést előkészítő gyűlésen mondta valaki iskoláink dekhatholizálásától kellett és kell tartanunk?!

Ugyan nézzünk már egyszer komolyan és hig-gadtna szembe ezen annyit hangoztatott aggályok-kal! Vitassuk már valahára meg mit nyerhetünk vagy mit veszíthetünk az államsegély által! Lássuk kérhetünk és elfogadhatjuk-e az államsegélyt au-tonomiánk veszélyeztetése és gymnasiumaink deka-tholizálásánélkül?

Azt mondhatná valaki, könnyű a protestánsok-nak, hiszen az ő autonómiájuknak erősebb védfalai vannak, mint a miénknak; mert azokon nem törtek rést mint a mi bástyáinkon, némely a Status és kor-

mány között máig fennálló megoldatlan, vitás kérdé-sek. Igaz, hogy e tekintetben a mi hátrább állunk, mert eldöntetlen és kényes kérdések várják még az időtől orvoslásukat. De ez nem lehet ok; hiszen ha a segélyezés következtében szerződési viszonyra lé-pünk az állammal, épen e szerződési viszonyban autonómiánk újabb biztosítékát nyerjük, és hozzávaló jogunknak a kormány által való elismerését fogja ki-fejezni e szerződés.

Aztán azt kérдем, nincse-e a Statusban annyi erő, annyi tekintély, hogy törvény által biztosított jogainkat mindenkiel szemben megvéddesse?!

Nem védőnk-e a törvény, és a törvény legfőbb őre, Magyarország koronás királya?! Hihető-e, hogy legyen kormány, mely a törvény szentségének meg-sértésével ki merje nyújtani kezét autonómiánk ellen; hihető-e hogy jöjjenek — míg Magyarorszá-gon felelős kormány lesz — oly körülmények, me-lyek között az erd. kath. Status tekintélyes testüle-te mindenkiel szemben győzedelmesen meg ne véd-hesse önkormányzatunkat?!

Ezek után hátra van még megbeszélni azt, ve-szélyeztetheti-e intézeteink kath. szellemét az állam-segély, és ha nem, milyen feltételek mellett, mér-tékben és hol volna igénybe vehető. Minderről a kö-vetkező alkalommal lesz szó.

Dömötör János.

A szeszes-italokkal való visszaélés.

A részegesek.

A ki a szeszes-italokkal visszaél, azokat mérték nélkü és nagy mennyiségben élvezi, — azt közönségesen „ittas“-nak, „részeges“-nek, „iszakos“-nak, „itkányos“-nak, „korhely“-nek, „lump“-nak stb szokták elnevezni.

De hogy ki, mi, milyen és mit művel a részeges ember, világosabban kiténik az alábbiakból.

A részeges a mértékletlen ivás által, amellet, hogy a legoosmányabb bünt követi el, bemocskolja, eltorzítja magán az Isten képét, — melyre — a szent irás szavai szerint, — Isten az embert teremtette, ez által megfosztja önmagában az embert emberi magas méltóságától, sárba tiporja magában a teremtés koronáját, melyre őt a Teremtő alkotá.

„Minden részeges olyan, mint a mocsár; a mocsár pedig kigyókat, békákat, pöcökat, s a férgek különféle nemeit szüli, melyek inkább borzadályt okoznak, mint az életre va-lami hasznót hajtának“. Sz. Agost. Sermon. de ebrietate.

A részeges ember veszedelme önmagának. — A részeges ember elundokítja testét, képtelenné teszi magát minden munkára, elvonja magát szép és magasztos rendeltetésétől, megbénítja is elsatnyítja maga és sarjadécai életét, megfosztja önmagát és öveit az élet legdrágább kincsétől, az egészségtől, oly korai sírba taszítja és temeti magát és családját, melyet ön kezével ástott meg, vagy legalább is örökös síra-lom — és kórházat épít ömaga és még késő unokái száma-ra is.

A részeges ember nem kimél időt, pénzt, becsületet, va-gyont; nem néz apát, anyát, testvért, roknt, idegent; nem

*) L. Orsz. középiskolák tan. egy. közlöny ez évi november füzetét. 126—7 lap.

tekint jó barátot és ellenséget; nem gondol Istennel, valással, hittel, erkölccsel, isteni és emberi intézményekkel; nem becsül családi, polgári és társadalmi békét, nyugalmat; nem tekint élet és vagyon biztonságát; nem figyel közrendőri szabályokra, fegyelemre; nem ismer előljárót, fellebbvalót, tisztviselőt, törvény-tisztelést, közérkölesőt, közszemérmert; szóval: állatnál alábbvaló aljas szenvedélyének áldozatul hoz mindent, még a legszentebbet is. — Ugy van.

„A részeges ember sajátosság tulajdona minden emberrel, még a gyermekekkel is szembe állani, különféle kérdéseket fölteni, ingerkedni, ha nem ingerelgetik, vagy elmés ütleivel magát csodálatnivaló vagy ostoba beszéde, s tréfái által magát nevetségessé tenni, s ekép magát meggyaláznai.“ (Ihász. Szell. kincst.)

Szomorú jele ez az időknek és jelen korunknak, mely az erkölccsében hová tovább rohamosan sülyed alább és alább. Soha a nemzeti erőre nagyobb szükség nem volt, mint napjainkban, midőn századok mulasztásait pótolva annyi teher nehezedik ezer meg ezer czimen minden egyes honpolgárra, a társadalom minden tagjára.

S mégis úgy tesz a részeges ember, „mintha azért adott volna az egészség ereje, hogy erős lenne a részegségre és egyéb feslettségekre.“ (Pázmány.)

A veszedelem, mely e réven a nemzeti életet fenyegeti s a jobbakkal méltó honfiúi aggodalommal tölti el annál ijesztebb képben tűnik fel előttünk, minél gyakrabban és szomorúabban tapasztaljuk, hogy ma napság a részegesek számát a gyöngébb női nem, a családanyák is nagyban emelik.

Oh! pedig „nincs undokabb a részeg asszonynál, ki minél gyöngébb edény, annál nagyobb hajótörést szenved.“ (Arany szájú Sz. János Homill. 58).

Ugy is van. „A részeges asszony nagy bosszúság, az ő gyalázata és rutsága el nem takarható.“ (Jer. sir. 26. 11.)

A józan nőnek kell a család őrangyalának, az elesett férfi felemelőjének lenni. De hogyan, ha ő is elesik?

Ki tudná a részeg ember szomorú állapotát leírni? Vagy „van-e utálatosabb a részeg embernél, kinek szájából a borszag ömlik ki, kinek reszketegség fogja el tagjait, ki bolondokat beszél, ki minden titkot kitar, ki esztől elbuesuzik?“ (Ince. De vilit. condit. hum).

Nó és mennyivel utálatosabb az, a ki pálinkától részeg, kinek büdös pálinkaszag ömlik ki száján, ki pálinka-szesztől bódult meg s pálinkától részegen esinál rettentő botrányos dolgokat?

És „kinek van háborgása? ki esik verembe? kinek vannak ok nélkül sebei? Kinek vörösek szemei? Nemde azoknak, kik . . . a poharak ürítgetésében szorgalmaztak?“ — (Példb. könyv. 23. 29. 31.).

Igen. A részegesek, — a mellett, hogy a legnagyobb és legoecmányabb bűnököt követik el, — rosszabbak a vad állatoknál, mert azok nem kívánnak többet, mint ami nekik szükséges . . . De nem is kényszeríti azokat senki, hogy egyenek és igyanak, nehogy a hullágás veszedelmekre legyen. Tehát a részegesek, kik többet isznak, mint kell és izlik és azok, kik másokat az ivásra kényszerítenek, nem rosszabbak-e a barmoknál és vadállatoknál?“ (Arany szájú szt. János Hon 38.).

„Elázott a kortes a sok szeszes-italtól és a földön fekküdt. Odamegy egy kutya s elkezd nyalogatni az arcát.

Hiába hizelepsz atyámfia — úgy mond a kábult, — hiába csokolsz engemet, úgy se te lész az Viceispán“. — Ez megtörtént dolog.

No és nem méltó nevetség, megvetés és botrány tárgya az ilyen részeges ember?

Valóban szánandó és rettenetes szörnye a társadalomnak és emberiségnek a részeges ember.

Hogyha a részegesnek belsejét megtekintenéd, látni fognád, hogy a részegnek lelke, — mint télben, a legiszonyabb hidegben, — mintegy megfagy s megdermed amyira, hogy a testnek semmi erőt nem adhat. (Arany szájú Sz. János Hom. 38).

Ime a részeges ember megsemmisíti öntestét és lelkét. Megfosztja mindkettőt életerejétől és munkásságától. Megfosztja a testet életszervi működésétől: a lelket a józan, higgadt, igazságos, helyes és nemes gondolkodásmódtól és minden szellemi ténykedésektől. Megöli a testet és lelket s oda dobja azt a természeti, ezt az örök halálnak, a kárhozat veszedelmének. Már Cicero mondá: „a hasnak és toroknak telhetlensége nemesak rövidíti az emberek életét, hanem el is veszi“. (Cicero pro M. Coelio).

De továbbá a részeges ember nemesak önmagának veszedelme, hanem tökéletes csapás és ostor a családokra, közösségekre, nemzetre és összes emberiségre nézve. Ugy van.

A részeges feldulja az egyesek, családok, községek békéjét és esendes nyugalmat, megzavarja jóllétét és boldogságát, visszaél azok bizalmával, hűségével, szeretetével és kegyeletes érzelmeivel, felháborítja a kedélyek nyugodt élet világát, befurakodik azok szentélyébe, feldulja azok belvilágát, elárulja titkait, belopózkodik az egyének és családok szív- és lelki ügyeibe, megrabolja azok nemesebb és elrejtettebb érzelmeit, megfosztja azokat a becsület, jóhírnév, elismerés és tisztelt drága kincsétől, elbénítja a vallás, erkölcs és honszeretet magasztos érzületét, gyakran a kárhozat veszedelmének teszi ki azok lelki életét, lelki üdvét, megzavarja a közrendet, — megtámadja a szabadságot, veszélyezteti az élet és vagyon biztonságát, megsérti a társadalmi illemt, a közérkölesi érzést, néha akadályokat gördít a vallás-erkölcsi élet, igazság szolgáltatás és jog gyakorlat rendes folyama elé, megveti a törvényeket, elhanyagolja a polgári s más életkötelességeket, felháborodást, közundort, megvetést és botrányt szül fel- és lefelé.

Igen, mert „olyan a részeges, mint a vízkórságban szenvedő, minél többet iszik, annál többet kíván inni“. A részeges minden képzelhető rosra és gonoszságra kész.

Vagy ki tudná leírni, hány részeges apa és részeges anya itta már meg gyermekei szájából az utolsó befalót s hagyta azokat nyomorultán éhen és mezítelen veszni?

Ki tudná megmondani, hány virágzó családnak ástak korai sirt, hány nagy reményű fajt és nemzedéket öltek ki, s megromlott vérökkel hány nemzedékre kihatott ivadéknak vérét fertőztették már meg vért a részeges szülők?

Igen. Ugy élnek némelyek, mintha az étvágy volna legfőbb célja életüknek, mintha a szenvedélyek kielégítése, mely állattá, sőt állatnál alábbvalóvá süllyeszti az embert, — képezne legfőbb erkölestörvényünket.

A részeges romba dönti az Isten szíve szerint kötött házasságot, felforgatja a legszebb családi életet, s az emberiség-

nek az embertársak elleni harezra késztetésével végpusztulás elé viszi a társadalmat.

Ime a részeges ember nemcsak utálat és megvetés tárgya, hanem fékelye, dögvésze a családoknak, metyele a társadalomnak, valóságos rákfenéje a nemzetek és összes emberiség anyagi erköles és szellemi élettestének.

Aztán még az is jelent valamit a hívő lelek előtt, amit Pázmány mond, hogy „a részegesek kétszer fizetik a bor árát: pénzükkel a koresmárosoknak, lelkökkel az ördögnek.”

De hát ilyen lévén a részeges, valaki kívánsi lehetne azt is tudni, hogy hol azon mérték, melyik azon szeszemennyiség, mely mellett valaki még a józanságra számíthat, józannak mondható? Erre is szolgálunk adattal.

Dr. Rácz István „az iszákosságról” írt könyvében az alkoholizmus hatásáról. — fejtegetve egyuttal az erkölcsi szellemi és testi károkat, melyeket okoz, — írja, hogy Anstie, Parket és Wolovicz kísérletei szerint 2.84—4.26 köbcentiméter abszolút alkohol a legnagyobb mennyiség, melyet egy hozzászokott ember 24 óra alatt káros hatás nélkül elbir.

Vagyis 213 köbcentiméter sherry (20% szeszartalommal), 283 köbcent. hegyalja asszú (15% szeszart). 426 kem. könynyebb bor (10% szeszart.) mint az egri, somlói, badaesonyi; vagy 852 köbcent. sör (5% szeszart.) azaz borból: 4½ liter, sörből: 8½ liter az a mennyiség, mi mellett még valaki józanságra számíthat.

Itt azonban nem kell feledni, hogy eme józanság csak egyes kivételes egyéneknél konstatalható és csak bizonyos ideig, mert az emberek nagyobb része e mennyiség fogyasztásánál már teljesen részeg és elveszti beszámítás alá eső gondolkodás módját és utójára is megöli és felemészti a legerősebb testalkatú embert is. A részegség tehát viszonylagos. Egyik több, másik kevesebb mennyiséget bír megemészteni. S eszerint egyik több, a másik kevesebb szeszésitaltól részegeedik meg.

A hypnotismus mint regénytárgy.

(Folyt.)

A visszatérő hg. ráakad egy mulató társaságra, hol a mámoros fejű Velsen kibeszéli, hogy az ő szerenéses pajtása ezer ötszáz márkát kapott egy ösmerentől, hogy pillanatnyi zavarából, melybe adósságai döntötték, kimeneküljön. A hgnék eszébe jutott az ékszer elzalogosítása: Sal. ezélszásai neje s Meisenbergre s bosszusan távozott. Otthon neje nagyon hidegen fogadja, mult boldogságukra hivatkozik, mi a hgt sivár érzettel tölti el. Keresi mindenek a magyarázatát s nem találja. (I. 174. l.)

A kastélyban nagy társaság gyűl össze. A hgnő Meisenberggel sétálni megy, hogy ennek házassági ügyéről beszéljen. De a helyett, hogy mint azt eddig tette, pártolni, lebeszélni igyekszik, jövő boldogságára s arra a nagyszerenésére figyelmezteti, mely érheti, ha a kormányzó leányával való házasságtól eláll. Meisenberg nem érti a hgnőt. Egyik

ámulatból a másikba esik. A hgnő megnehezelve a látszólagos hidegség miatt, mint egy kedves simulva a karjára lép a társaságba. Általános megütközés. A hg. felszólítja nejét, hogy kevésbbé feltűnés nélkül avatkozzék házassági ügyekbe. Meisenberget társai mint szerenéses kópét üdvözlök. Salantieri a hg-et figyelmezzé teszi Meis. érdekes alakjára.

A napok nagyon egyhanguan teltek. A hg mint a hgnő leverték voltak. Salantieri érdekes társalgása tartotta fenn az érintkezést.

Egy délután a hg. kilovagolt Salantierivel a közel tiltványek megtekintésére. A hgnő azonnal levelet írt Meisenbergnek, találkozóra híván fel őt.

Meisenberg megjelenik. Hosszas beszélgetést folytat a hgnővel, ki az asszonyi szépség és esáb minden eszközét igénybe veszi, hogy Meisenberget elcsábítsa. Ez a dologból nem ért semmit, a helyzet borzasztó zavarba hozza, midőn a visszatérő hg. épen az ölekezés pillanatában lepi meg. A hg. Meisenberget kihallgatatlanul utasítja el; megsemmisülten távozik arról a helyről, hol családi boldogsága semmivé tevésének tanuja volt. Salantieri vígasztalni iparkodik megnyugtatóra figyelmeztetvén, mi által még inkább ingerli. Midőn pedig Sal. lakásába ér, elővett egy beirt iv papírt, a hgi pár lakása felé fordult, kezét azon irányban nyujtván ki, tágra nyitott szemei csak ugy szórták a villanszíkkrát, mialatt hal-kan olvasta a papírra irtakat, egyes részeket különösen megnyomva s ismételve. (I. 239. l.)

A hg és Meisenberg között párbajra kerül a dolog, melyben Meis. veszélyesen megsebesül.

A hgnő a lelkésznek gyónásképen be vall mindent, úgy miként Sal. hatása alatt bekellett vallania. Mivel pedig a hg. a lelkésztől nem kapta meg a felmentő szót, mint azt kétségeskedései közepett remélte, írt neje atyjának, Kronstein grófnak, hogy a további teendők fölött együtt értekezhesenek. (I. 272. l.)

A szomorú való bekövetkezett. A hgnő azt is bevallotta, hogy férjhezmenetele előtt is volt viszonya Meisenberggel. A hg. elüzi nejét s ki tagadja gyermekét: oly iratot szerkeszt s ir alá apósával, melynek értelmében a gyermek nagykorúsága esetén világoztatik fel származása felől, ha netalán jogaik keresné.

Salantieri mind ez események megtörténte alatt, melyek nagy része különben egy családi tanácskozmány keretében foly le, nem eresztette ki hatása alól a hgnőt. Kezeinek, ujjja hegyeinek feléje való irányzása, pupilláinak bógra való nyitása által gyakorolta a hypnotizáló hatást, mit a többiek nemcsak észre nem vettek, de nem is gyanítottak.

Tanácsaival pedig annyira megnyerte mind az öreg gróf, mind a lelkész barátságát a hgen kívül, hogy azok szavakat sem találtak hálájok kifejezésére. Hisz az ő tanácsára történt a gyermek ügyének esendes uton való elintézése s az átöröklés a család egy mellekágára.

A gyász e tanyájáról az idilli élet örömdertis mezejére vezet az író.

Mantau gróf, ki a sors iránti keserűséggel eltelve keblében foglalta el a rá nézve megalázó állást, nem csak nem találta azt olyannak, de sőt a polgáriás és egyszerű társas élet hatása alatt egészen újra születik. Megösmerkedik a tisztartóval, ennek nejevel s két leányával. Megösmerkedik az erdősz családjával. Ezeknek körében olyan oldalról tanulja

az életet ösmerni, mely a maga egyszerűségében annál nagyobb s jobb hatással van rá, mert eddig csak nagyuri tulzásaiban élvezte. Beleléi magát a gazdaság vezetésébe. A gazdaság körüli tervei, javaslatai, újításai előismeréssel fogadtatnak a szakvezetők által, ezelszerűeknek bizonyulnak. Felösmeri tehetőségét. Érvényesíti személyét. Bizalma megterün-magához. Új működési körben egész elfelejti multját, el a jövőt. Ezt az átalakítást pedig előidézí a szerelem.

Az erdős lakba tett egy kirándulása alkalmával megösmerkedik az erdész leányával, Teklával. Többszöri találkozás közben az ifju pár közt a legtisztább szerelmi viszony fejlődik ki. A szölök késön veszik észre s már ekkor a leánynak a háztól való eltávolítása sem segít. Söt a gróf egyenesen megkéri Tekla kezét.

A szölök hosszas vonakodás után, belátván a grófszándékának öszinteségét, oly feltétellel adják beleegyezésüket, ha az uralkodó hg. is beleegyezik. Montan gróf megérkezik; előadja szerelmi ügyet a hgnek és rémulve hallja a megváltozott viszonyokat. Végre abban állapodnak meg, hogy egy évi határidöt tűznek ki, mintegy gondolkodási idöt Montan gróf számára, mely egyszersmind próba évül szolgál Tekla számára is.

Montan gróf a hg. udvari tudóságban monakói ösmeret-ségére, Salantieri-re ösmer. Azonban a multa egyáltalában nem akar emlékezni. Mindentélekép megfontolásra, békés kiegyenlítésre inti s akarja birni a hget. Egy ily beszélgetésük után Salantieri kiséri Montan gróft lakásába. Utközbe ejtik a könyvtárt; betérnek. Salantieri felemlíti, hogy a szerződéses év letelik nemsokára, ő megtartotta szavát. Montan uralkodó hg. lesz. Rajta áll, hogy elfogadja s hogy ő által Sal. is ezél-ját érje. Montan azonban a multa nem akar emlékezni, mert a mi őt ahoz köti, az csak szeny és fertő. Ebből kiszabadult és ehez még az akkor adott szó sem köti többé.

A mely kényes erkölcsi kérdés, ép oly mély lélektani tanulmányra mutat a szerző részéről, melyet ugy old meg, hogy képessé teszi őt Salantieri delejhatásával szemben kellő lelki s testi erővel felruházva, megküzdzeni vele.

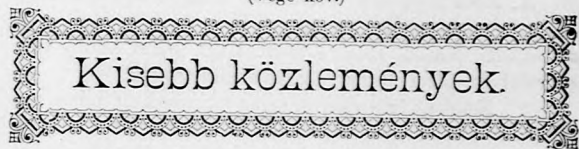
Midön Sal. látta, hogy a gróf a Monakóban tett ígére-tet megtartani nem akarja, hypnotizáláshoz fog. Kitágítja szempilláit, mereven rászegi szemeit; rá lehel; rá parancsol, hogy szemcét behunyja; kezeivel a gróf feje fölött, mintha szörna valamit, ugy ömlesztí a delejes meleget. A grófbelátva azt a sötét mesterséget, a melylyel Sal. eddigi sikerét elérte, miután testével nem védekezhetik, lelki erejét szedi össze s ellent mond Salantieri minden parancsának. Mivel pedig ez nem sikerült Salantieri pedig minden erejét kiadta, levezi róla delejes hatalmát, felébresztí a delejes álomból, jobban mondvá, megengedi szemeit kinyitni s most már okoskodás által akar rá hatni. Szerinte Montan gróf az adott szavát nem adottá nem teheti, ha ugy okoskodik is, mint fentebb emlitém, s ebből kiindulva egy évi határidőben állapodnak meg, mely alatt Salantieri működésének sikerülni fog a grófat az uralkodás tényleges elfogadására birni, ha a gróf legalább közönyösséget ígér az ő, t. i. Salantieri tetteivel szemben. (I. kt.)

Montan gróf a hg. elutazta alkalmával kifejezett hatá-rozott kívánságára mindazon külsőségeknek eleget tett, mely-eket töle mint uralkodó hgtől a világ elvart. Bemutatta magát a kormányzónál, a felsőbb katonai körökben, az ura-

dalom hivatalnokaival habár ritkán s tartózkodva, de mégis érintkezett. Megfordult a hivatalos ünnepek s ebédeknél, hol mindenütt a legnagyobb bár hivatalos tisztelettel talál-kozott.

Tekla ezalatt a szomszéd városok egyikében, anyja rokonainál, Hülgener városi tanácsosoknál töltötte napját. Egy ideig anyja is vele volt. Mint tapasztalt nő, habár az első szerelem árán, de megmenteni akarta az élet további keserü csalódásaitól, s ennélfogva a két város egy fagyárosában, Spengler-ben oly vót vélt feltalálhatni, ki ezéljainak teljesen megfelelt. E különben ügyes gyárost, kitünő szakembert, de kevésbé ügyes üdvarlót annyira megnyeri ritka bapintattal vezetett társalgása által, a kisvárosiak nem csekély borsujjára, hogy ez állandó udvarlónak látszik melléjük szegedni. Az anya elhatározza végre magát s elbeszéli saját élete történetét.

(Vége köv.)

— **Vidéki levél.** A csiki róm. kath. tanító-egyesü-let alsiki fiók-köre f. évi októberhó 10-én tartotta Nagy-Ká-szomban rendes öszi gyűlését elnök Ferenczy Ignác vezetése alatt.

A gyűlésen jelen volt 27 rendes tag, elmaradt — írás-bani igazolás mellett — 5. r. tag.

I. Ösi szent és üdvös szokás az nálunk, hogy valahány-szor az idő-körülmények engedik, mindig „Venisanete“ ének-lése és szt. mise hallgatásával, vagy valamely alkalmiszertü, áhitatos férfinégyes ének elzengésével kezdjük tanító értekez-letí működésünket. Ez azonban most — minthogy a nagy tá-voleség miatt a kellő időben nem csoportosulhattunk — kivi-hető nem vala; hanem ettől eltekintve a más eddigi is jó és ezelszertünek bizonyult szokás szerint mindenek előtt a gya-korlati tanítások lévén megtartandók, mivel a helybeli négy tanító előadását testületileg meghallgatni, igensok idöt vett volna igénybe: egy négy tagból álló bizottság kiküldése vált szükségessé. A bizottságba kiküldöttek Gergely József, Szász József, Csoboth István és Papp István r. tagok.

II. A minta tanítások d. e. 11 órakor megkezdödven, Bálint György, — kántortanító a központi iskolánál — 34 fiu és 18 leány I-ső osztályos tanulóival a „jobb és bal“ ismer-tetését tárgyalta.

III. Buzás Elek tanító — kinek II—VI. osztályaiban összesen 48 fiu volt jelen az V és VI-ik egyesített osztálybe-li tanulóival a „kiséret“ czimü olvsmányt — tárgyilag is-mertette.

IV. Veress Ignác — tanító, kinek vezetése alatt a II—VI. osztályos leány tanulók szám szerint 61-en jelentek meg, — III. oszt. tanulóinak a látókört, a fő- és mellék világtájukat adta elő.

V. Csizsér Ignác — tanító a feltizi iskolánál — kinek vezetése alatt 33 fiu és 34 leány tanuló volt jelen, — I-ső osztályos tanítványaiival személyesen foglalkozott az „n“ han-got ismertetvén.

VI. Mielött a gyakorlati tanítások bírálatára került vol-na a sor, elnök egy tartalmdus, lelkesítő és buzdító beszéd-

del nyitotta meg a gyűlést, mely elnöki megnyitó Baka János tagtárs indítványára jegyzőkönyvhöz esatoltatni elhatározott s egyttal fölkérte elnök, hogy azt valamelyik szaklapban közölni sziveskedjék.

VII. Ennek megtörténte után elnök felhívására a gyakorlati tanítások bírálata ejtetett meg, mely gyakorlati tanítások Tódor, Csobott, Tamás Imre és még többek érdemleges bírálata után sikerültek nyilvánítottak.

VIII. Péterfy Lajos tagtárs „A bajusz” cz. költeményt szavalta, mely szavaltat néhány jóakaratu, mindazonáltal bírálat képpen tett megjegyzéssel sikerültnek jelentet ki.

IX. Jegyző által felolvasztatott a mult gyűlésről felvett jegyzőkönyv, mely minden pontjában kifogástalannak talaltván, hitelesítettet.

X. Jelen gyűlésen elnök által mint új tagok bemutatottak Jartó Áron esik-mindszentí tanító, Bakó János esik-szent-simoni, Xántus Elek esik-menasági, Salló Károly esik-sztkirályi és Kézdi János esik-esatószezi tanítók. —

XI. Elnök az indítványok során mindenek előtt érdekeny szavakban adott kifejezést azon veszteségnek, mely testületünk utolsó összejövetelünk óta Zoltán János volt esik-mindszentí kántortanító és Pakoes Ignác volt esik-szt. simoni tanító kedvelt tagtársaink — gyászos elbunyttával érte.

Midőn fiók-köri gyűlésünk elnök eme jelentését szomoruan vette tudomásul; egyszersmint elhatározta, hogy boldogult tagtársaink emléke jkönyvileg is megörökítessék. Ennek teljesítésével jegyző bizatott meg.

Az életrajzi adatokból álljanak itt a következők: Zoltán János szül. 1822-ki év decz. 17-én Csik-Somlyón. 1840-ben esik-szt. györgyi s. tanítónak vagyis az akkori elnevezés szerent harangozó-tanítónak nevezettet ki. Itt ismerkedett meg b. e. Baka Áron belybeli tanítóval, ki őt az orgonálásban kiképezte, s kitől mint tapasztalatlan ifju sok élet tapasztalatot sajátított el. 1843-ban esik-szt.-imrei, 1845-ben esik-tusnádi, 1848-ban esik-szt.-Jéleki, 1851-ben nagy-kászoni, 1856-ban esik-szt.-mártoni s. k. tanító lett, honnan még ugyanazon év decz. 10-én esik-mindszentí tanítónak ment. Az 1870-ben pedig a Csik-Somlyón tartott póttanfolyamon is ott látjuk Zoltánt. Egyszerű rövid adatok; de hosszú 49 évi fáradszatlan működés sugárik azokból felénk, melyet csakis az tud igazán méltányolni, ki az akkori segédek nyomasztó s terhes állását legalább némiképp ismeri. Sok nélkülözés, kevés élvezet! E néhány szó híven kifejezi azt, minek részletezésére itt nincs helyünk.

Mint tanító folyton jó kedv és ernyedetlen buzgalommal működött; mindent-tett, mit csak üdvösnök hitt tanonczaúra nézve. Ő a tanítás alapjául a vallást jelölte ki, saját példájával szentesítvén a mondottakat. A gyermekekkel szelid bánás módja által meg is nyerte a szíveket. S a ki a kisdedek szívét megnyeri, azon tanító a szülők szeretetét és becsülését is bírja. Innen van, hogy a mindszentí hívek 33-évi ott működése alatt csaknem a rajongásig szerették és becsülték.

A halál angyala nála 1889. február 5-én jelent meg életének 67-ik évében és elöta é becses 49 évig a tanítói pályán világító élet fátyláját, ép akkor, midőn a tanítói nyugdíjból a legelső részlet utalványoztatott. Koporsóját szerető híveinek apraja és nagyja ritka nagy számmal állotta körül, melyet a községi előljárók vittek a nyugalom helyére a köztemetőbe. Béke poraira! . . . Mi följegyeztük Zoltánunk élet

adatait, hogy az utódok olvasván rövid életrajzát, lelkestüljenek és velünk egytt nyilvánítsák ohajtásunkat: Sok ily ktnitőt az édes magyar hazának!

Pakoes Ignác esik-szent-simoni nyugalmazva volt tanító szül. 1827-ben október 10-én Kászoni-Ujfaluban, hol atyja Pakoes László azon időben haaangozó és segédtanító volt. Az alesiki egyház kerületi főtisztelendő papság 1848. ápril 19-én Csik-Mindszenten tartott gyűlése alkalmával Nagy-Kászoni segéd-tanító és harangozónak nevezte ki. 1851. évi ápril 25-én Csik-Szentlélekre rendeltetett hasonló minőségben.

Innen az 1854-évi őszi kornagyülés által édes atyja kérésére — Csik-Szent-Simonra tétetett át, hol hasonló szolgálatban levő, de már előregült atyját felváltva, lankadatlan szorgalommal teljesíté segédkántori és harangozói kötelességeit 27-évig, a hívek megelégedésére; míg nem 1881-ben egész-ségében némi fogyatkozást érzvén, nyugdíjaztatott.

Mennyire szerette egyházi hivatását kitünt abból, hogy visszavonult állapotában is az isteni szolgálatoknál gyakran segédkezett; sőt ha szükség kívánta majd a kántort — majd a tanítót önállóan is helyettesítette. —

S hogy nem restellte a kisdedek oktatását bebizonyította a mult 188⁸/₉-ik tanévben, midőn Szent-Simonon a tanítói állás betöltetlen maradt s a kántortanító a két iskola tuhyomó számu növendékeit, munka megeröltetés- és önfeláldozása mellett sem bírta volna sikeres eredményra juttatni — az iskolaszék felhívta őt az egyházi szolgálatok — és tanítás körüli segédkezésre. Ezen felhívásnak — látva a szükségét, készséggel engedett s mint kiegészítő tanító vidám kedélylyel foglalta el egyik iskola tanszékét, a segédkántori teendőkkel egyetemben, — s a rábizottakban kiváló pontóssággal járt el egész az iskola év vége feléig.

Ez volt utolsó feltünése tanítói pályafutásának. —

A nyugalom kenyerét csak 8 évig élvezheté, mert sorvasztó betegsége lassankint ágyba teríté s két heti súlyos szenvedés után 1889. június 11-én az Urban bevégzé közhazsnu jámbor életét; másnak hagyva a — tért, melyen ő 33 éven át az egyház és haza boldogítására oly odaadóan fáradozott

Az örök világosság fényeskedjék neki!

XII. Az indítványok letárgyalása után, a jövő gyűlés helyéül a sorrend szerent K. Jakabfalva jelöletett ki; miután fiók tantögyesületünk tisztviselői működésének három éves időszaka bevégződött, — elnök Ferenczy Ignác s majd jegyző Tódor István pályatársak megköszönve a testületnek irántuk minden alkalommal tanusított megtisztelő, szives bizalmát — álásukról lemondottak.

Fiók egyesületünk tekintve volt tisztviselőinek egész odaadással párosult ügybuzgó működését, gyűléseink vezetésé alkalmából mindannyiszor fényesen bebizonyult böles és tapintatos eljárását, a következő időszakra is egy szív- és lélekkel megválasztotta, illetve annak elfogadására kartársi szeretettel fölkérte. —

De miután derék jegyzőnk tisztét, bárminő körülmények között nem volt hajlandó elfogadni, sőt azt, hogy abban újabb erők képződjenek — jóakaratalag javasolta; — mig érdemes elnökünk a gyűlés ismételt bizalmas kérésének engedett, — közfelkiáltás utján megválasztattak:

Elnöknek Ferenczy Ignác, alelnöknek Csobott István, jegyzőnek Baka József, aljegyzőnek Tamás Imre tagtársak.

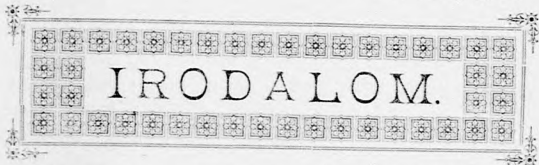
Az új tisztviselők megköszönve a személyeikbe helyezett

bizalmat, a gyűlés által mintegy viszonzásul lelkesen megéljenzettettek. —

Több tárgy nem lévén, a gyűlés d. u. $\frac{2}{4}$ órakor véget ért.

Isten szent kegye, oltalma és áldása velünk és ügyünkkel! —

Baka József,
főkör-i jegyző.

— **Megjelent az alsófehérmegyei történelmi, régészeti, és természettudományi Egylet második Évkönyve**, melyet a választmány megbízásából szerkesztett Pál István főgym. tanár, e. titkár. Az első cikket Király Pál írta Apulumról, a mely nem csak Apulumra vonatkozik, hanem egész képét adja az akkori római világnak. A második cikket egy ornithologiai dolgozat a pusztai talpas tyuknak Alsófehérmegyében való előjöveteleiről Csató János elnöktől van. Azután Dr. Cserni Béla közöl adatokat Gyulafehérvár és környékének faunájához. Pál titkár az egylet történetének adatait közli az 1888-ik évről. Végül a tagok névsora van közölve. — A munka nagyon eszesen van kiállítva.

— **A Plebániái anyakönyvekről** Dr. Achenbrier Antal által írt s lapunk mult számaiban ismertett kiváló munka szerzőnél Budapesten (Sándor utca 36 sz.) 1 firtért bérmentesen kapható. — A pénz legegyszerűbben postautalványon küldhető a megrendelő nevének, lakhelyének, az utolsó postának és a megyének világos kitételével. — Melegen ajánljuk a hasznos munkát.

— **Irodalmi jelentés.** Tájékoztatót végett tudanjuk a t. közönséggel, hogy régebb és újabb kiadványaink közül a lehető legnagyobb árleszállítás mellett még a következő művek kaphatók:

A központi n. v. papság m. e. i. iskolájának története. (Séda). 1874. (374. l.) 30 kr.

Dr. Hergenrother József. A kath. egyház és keresztény állam. Ford. a bpesti n. v. m. e. i. isk. csak a II. köt. 60 krajezár.

Maire C. Az oktatás szabadsága. Ford. a bpesti n. v. m. e. i. isk. 1879. (254. l.) 50 kr. Az állam által monopolisált iskolarendszer ellenében megvédi a család, község és egyház jogát. Korszerű tárgy jeles feldolgozással.

Simár. A babona. Ford. a bpesti n. v. m. e. i. isk. 1879. (98. l.) 15 kr. Szép világításba helyezi a mű a babona fogalmát, természetét, történetét; erősen és egyuttal alaposan czafolja meg azt a sokszor hallott rágalmat, hogy az egyház a babona szülőanyja. (Egy pár példány.)

Munkálatok. 43. évf. 1880. Tartalma: A vasárnap megszentelése. — Az emberi törvények és az engedelmisség. A bold. Szűz szeplőtlen fogantatása és a kihirdetés korszerűsége. Költemények. József Egyiptomban. A szécsényi gyűlés kora vallásügyi viszonyainak ismertetése. Aquí. sz. Tamás és bold. Szűz szeplőtlen fogantatása. (647. l.) 80 kr.

Munkálatok. 45. évf. 1882. Tartalom: A ker. házasság. Zsolttart fordítások. Sz. Jeromos levele algaistához. Az egynejtűség és felbonthatatlanság a zsidók házasságában. Költemények. A római pápák befolyása hazánkra az Arpád házból származott kir. alatt. 352. l. 60 kr.

Munkálatok. 46. évf.-ből külön lenyomat; Hettinger F. A kereszténység válsága (152. l.) 40 kr. (Egy pár példány.) Újabb kiadványaink közül kaphatók:

Moullart N.: Az egyház és állam. Ford. a bpesti n. v. m. e. i. isk. 296. l. együtt 3 firt. Külön az I. köt. 2 firt. a II. köt. 1 firt.

Munkálatok. 48. évf. II. eredeti dolgozatokat tartalmazó része. (168. l.) 75 kr. Tartalma: A magyarországi főpap nevezések történelmének vázlata 1000—1526. Költemények. Vallásos irányú szép prózánk fejlődése: (Felőleli e mű a kath. szépirodalom összes termékeit; nemcsak az önálló kiadványokat, hanem a lapokban elszórva megjelent novellákat is.)

Dr. Ratzinger Gy. Az egyházi szegényápolás története. Ford. a bpesti n. v. m. e. i. isk. I. köt. (430. l.) 2 firt. II. köt. (269 l.) a magyarországi szegényápolás történetét tárgyaló eredeti füzettel együtt. 1 firt 40.

Munkálatok: 50. évf. 1887. II. eredeti dolgozatokat tartalmazó része. Tartalma: Iskolánk kiadványai. Költemények. Egyházunk küzdelme a boszniai bagomil eretnekekkel. (250 l.) 1 firt 60 kr. (egy két példány.)

Munkálatok: 51. évf. 1888. Tartalma: Edgár vagy atheizmusról a tiszta igazságra. Hammerstein után németből. Költemények. Vallás és sznupad vagyis a dráma vallás erkölcsi szempontból tekintve (eredeti ért.) A magyarországi ruthenek és az unio, a legrégebb időktől 1706-ig. (tört. tanulmány). (449. l.) 2 firt 50 kr.

Dr. Schneider Vilmos: A szellemekben való újabb hit. Tények, csaldások és elméletek. A 2. javított kiadás után ford. a bpesti n. v. m. e. i. iskolája. 1889. (527. l.) 2 firt. 50 kr. E korszerű munka érdekes képet tár fel a spiritizmus világából; adja kifejeződését, felsorolja csodálatos és kétségbevonhatatlan tényeit, a kereszténység világánál kritizálja a különféle megújítási kísérleteket s a spiritalizmus elméletét vezeti diadalra.

Növendékpapok 20 százaléknyi kedvezményben részesülnek. — A könyvek postai szállítási díját mi fedezzük.

A t. közönség szives pártfogását kéri:

A budapesti növendékpapság magyar egyházirodalmi iskolája.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Jótekonyság.** Püspök Ur Ö Nagyméltósága a nagyszabeni Orsolya szüzek zárdájának két világi tanítónő fizetése és három leányunk eltartási költsége fejében 800 firtot, fára pedig 100 firtot; a megyesi róm. kath. iskolának női munka tanítása céljára 40 firtot; a turi iskolának fára 20 firtot; az Etöd anyaegyházhoz tartozó siklodi r. kath. hitközségnek készített két harangja költségére 244 firt 80 krt; az alsófehérmegyei tört. régészeti és term. tud. társulat javára 50 firtot; egyes szegények felségélyezésére rendkívüli képen 68 firtot méltóztatott saját pénztárából adományozni.

— **Papszentelés.** Az egyházmegyei papnövendékek első és második éves theologusainak decz. 18-án a Tonsura és a 4 egyházi kisebb rend fog feladatni; decz. 26-án pedig a szt. Ferenczrendi szerzetből három szerep fog áldozárnak felszentelni.

— **Az alsófehérmegyei történelmi régészeti és természettudományi Egylet** évi rendes közgyűlését f. hó 1-én tartotta Gyfvárt a városház nagytermében. Megelőzőleg Csató János kir. tanácsos alispánnak mint az egylet elnökének vezetése alatt a választmány tagjai Püspök Ur Ö Nagyméltóságánál mint az egylet fővédnökénél tisztelegtek. Az elnök lelkes szavakban adott kifejezést a hazafias lelkület s a tudományos mozgalmakat bőkezűen pártfogoló Főpap iránti hódoltnak és megköszönvén az egyletnek többször hozott nagylelkű adományokat általnyújtotta, az egylet második Évkönyvének egy diszplányát. — Ö Nagyméltósága kegyesen fogadta a tisztelgőket és biztosította az egylet jövőre is jóindulatáról, de a közgyűlésen való megjelenését akkor egy kissé gyöngélgedő állapota miatt nem ígérhette meg. — A rendkívül népes közgyűlést az elnök lelkes beszéddel nyitotta meg buzdítva a tagokat, hogy a történelmi emlékeket ne engedjük a külföldieknek, hanem iparkodjunk azokat magunk összegyűjteni. Azután Veszelý Károly prépost tartott egy a történelmi források gazdag ismeretét és a tárgy iránti meleg szeretetet tanusító felolvasást az 1442-iki szentimrei csatáról, a melyben ezen nevezetes győzedelm dicsőségének színterétül Alsófehérmegyét vindikálja az előadás szeretetre méltóságának oly varázásával, a mely a hallgatóság-

got magával ragadta s lelkes taps és éljenzésekre készítette. — Azután Pál István tette meg titkári jelentését az egyesület évi működéséről. Több előterjesztések és beható tanácskozáások után ért véget a nagyon érdekes és tartalmas közgyűlés.

— **A helybeli finövelében** nov. 30-án „jótékony-czélú” színi előadás volt. Előadták Kisfaludy K. 3 felvonásos vígjátékát „A kérők”-et. Ezt megelőzték a „Babérok” „magán jelenet”, játszotta Amberger J. és „Szerelmi kettős a Királyfogás”-ból énekeltek Sikorszky Zs. VII. és Amberger J. VIII. o. t. Nem vagyunk ellenségei annak, hogy az ifjúság nyilvános ünnepélyeket rendezzen, legyenek azok bár színelőadások is, mert belátjuk az ily ünnepélyek hasznát. Hanem, ha a nyilvánosságra bocsátjuk növendékünket, akkor — felfogásunk szerint saját becsérzetének táplálása s kielégítése és az ünnepély sikerének érdekében is oly feladatot tűzzünk elébe, melynek jó igyekezettel megfelelehet. Csakis ily feltétel alatt engedhető meg az ifjúság nyilvános szereplése. Női szerepre pl. egy színdarabban, nem alkalmaznánk fiukat és pedig azon egyszerű okból, mert még a legjobb férfi színész erejét is nagy próbára tenné egy — főleg érzelmes — női szerepnek eljátszása; annál inkább a színpadon egészen járatlan ifjút, kinek ott az ugynevezett lámpa lázon kívül, amugy is számtalan nehézséggel kell megküzdnie. Ezen felfogásunkban megerősített „A kérők” előadása, hol sajnálkozva kellett végig néznünk Málinak (Fodor A.) szerepe leküzdhetlen nehézségeivel való folytonos kioldását, melylyel a közönséget is nevetésre ingerelte a legkomolyabb jelenetekben is. A mi véleményünkre, hogy ha már a színpadra bocsátjuk növendékeinket — kellő felügyelet mellett — csakis férfi szerepekre alkalmazzuk, másképzelt tévesztettünk. Különbön a darabot jól megtanulták s Baltafy (Pallardi A.), Széllházi (Amberger J.) és Perfidy (Körösi Gy.) elég derekasan kitétek magukért, de a „Szerelmi kettős” kissé mégis kezdetleges volt.

— A „Religio” rendkívül méltányló bevezetés után közli a Szent Imre Egyesületről írt cikkünket. A fellevelet eszme oly nemes, hogy annak a valóbítása mellett nem lehet eléggé lelkesen buzdítani. Azért említett cikkünket ismételtlen ajánljuk az érdekelteknek gyümölesöztető elmélkedésre. — Ezen ügynek felemlítése alkalmából annak előbocsátása után, hogy eszme eszmét szül: Kálmán Károly a „Religio” 41. számában Országos Hittanár-Egyesület ezimen a középiskolai hittanárak országos szövetségének eszméjét pendíti meg. — Hát ennek nem volna értelme?! —

— **Kérelem.** Kérjük azon t. tagokat és előfizetőket, a kik fizetési hátralékban vannak, hogy azt minél előbb beüldeni sziveskedjenek annál is inkább, mert jelenleg a hátralékok 1000 azaz ezer forintot jóval túlmenő összeget tesznek. — Mostani számunkhoz a hátralékosok számára postalványlapok vannak csatolva.

— **Pályázat.** (64) A selyei róm. kath. hitközségben a k. tanítói állomás megüresedvén, a helyi iskolások pályázatot hirdet. Hol az évi javadalom a következő: a) 15 kalongya ősi buza és 15 kalongya zab kepe, b) 30 terü kemény

tüzi fa, c) ozipora ezimen 15 frt. o. é. d) stola 5—6 frt. e) tandij 8 frt. f) A szegény kántorok alapjából 50 frt. g) a Hajnald féle alapból 150 frt. — miúdkettő 3 havi részletben veendő, — h) egy jótékony alapító után 8 frt. i) három határban 7 vékás szántó, 1000 ööl gyümölesös és veteményes kert, j) tisztességes lakás 2 szoba, egy kamara és egy nyári konyhával, k) egy eszlő csűr 2 istálló és egy sertés öllal, l) jól bekerített tágas udvar jó íható bővizű kuttal. Köteles teendő: a mindememü kántori teendő; egy tanteremben, mely a lakással egy földel alatt van, 30—40 minden napi, — 20—25 ismétlő, — mind két nemü gyermekek tanítása. A pályázni kívánók szokásos okmányaikat a kerületi főesperesi hivatalhoz M. Vársárhelyre küldjék, legkésőbb folyó évi december 20-ikáig. — Mikházán, 1889. nov. 24-én P. Szélyes Ferencz, selyei h. lelkész.

— **Pályázat.** (65) A sárpataki róm. kath. kántor-tanítói állomás üresedésbe jövéen, arra ezennel pályázat nyitattik. Ezen álláshoz a következő jövedelmek vannak kapcsolatban: 1) Egy szoba s egy kamara, 2) 100 Quadrat veteményes kert, 3) Püspök urunk ö Nagyméltóságának uradalmi magán pénz-tárából 50 frt. 4) A püspök megyei kiségitő pénzalapból 100 frt. 5) Az elemi iskolák alapjából 48 frt 82 kr. Ezek évenyevendéként, utólagosan adatnak ki. 6) A szegény kántortanítók alapjából 21 frt év végével. 7) Az egyház községi magtárból, mely Január és Február havában gyűl be 32 véka szemes törökbuza. Pályázni ohajtók, miután a kántortanító itt fekvő birtokkal nem bír, sem gazdasági épületei nincsenek, semmi nemü állatot, még majorságot sem tarthat, annyival is inkább alkalmatosabbak volnának a magányos fiatal tanítók, kiknek is folyamodványai előnyben részesülnek. A személyesen megjelőknek folyamodványai minden tekintetben előnyben részesülnek. A pályázati határidő folyó év December hó 22-ikére tűzetik ki, mely idő alatt a kellő okmányokkal ellátott folyamodványok a sárpataki róm. kath. iskolaszék elnökéhez benyújtandók. Kelt Sárpatak, 1889 November 28. Gr. Haller Fer. főgondnok. Both Demeter lelkész.

— **Pályázat.** (66) Gyergyó-Ditróban, a segéd kántornak a ditró-hodosi iskolához történt kinevezetése folytán, megüresedett r. k. segédkántori állásra f. év decz. 15-ki zárnappal pályázatot hirdet az egyháztanács. I. Jövedelme: 1) 200 frt a patronus község pénz-tárából havi előleges részletekben fizetve 2) Félévenként előre fizetendő évi 30 frt lakkbér vagy természetben lakás. 3) Szabályszerű segédkántori stola, mint egy 70 frt. o. é. II. Föltételek: Az állás csak két évre tervezetik, s megkivántató, hogy az ezt elnyerni ohajtó egyén képezde végzett r. k. rötlen ifju legyen, kinek részéről eltávozás esetén két havi fölmondás köttetik ki. 2) Köteles a segédkántori teendőket: egyházi és templomi szolgálásokat végezni. (A harangozást és templom-takarítást a sekrestyés teljesíti). 3) Minthogy az állás szervezésénél tekintet fordítottat a törvény által gyakorlatra utalt képezde-végzett ifjakra, köteles a megválasztott a helybeli központi népiskolákban az éneket, a nagyobb leányosztályban 1—2 tantárgyat legfőlebb heti 6—7 órában tanítani; továbbá plebánus-igazgató utasítására betegesd vagy más körülmény által akadályozott tanítókat a tanításban helyettesíteni. — Pályázók föhivatnak, hogy kérvényeiket fölszerelve a kitétt zárnappig az elnökökhöz adják be. Az állás azonnal elfoglalandó. Gy.-Ditró, 1888. decz. 2. Takó János elnök, Köllő János egyháztani jegyző.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PÁL ISTVAN.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, PÁL ANTAL, STRAUBERT ÖDON, ZLAMAL AGOST.